

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTINO/OGLAŠI DO CENIKV/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150. POŠT. ČEK. RAČ 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI POŠI SE NE PRIOBČV-TEJO/POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Politika združenih držav.

Berlin, 5. XII. 1927.

Amerika postaja v svetovni politiki vedno močnejši činitelj in ni več daleč čas, ko bo zavzela pozicije, ki ji bodo omogočile svetovno hegemonijo, katere konture je že moči čitati iz geografskih kart in bilanc svetovnih velepodjetij.

Po zaključku versailleske pogodbe je izgledalo, da se bo Amerika zopet umaknila na Monroevo doktrino in prepustila Evropo njeni usodi. Vzroki te umaknitve so bili najrazličnejši. Med glavnimi pa spoznanje mlade ameriške diplomacije, da ni kos stari in preizkušeni angleško-francoski, ki je tretirala pred svetovno vojno celo praktično še dokaj izsolane nemške diplomate, kot pa glavce. Poleg tega notranje razmere v Ameriki, kjer so se po Wilsonovi smrti republikanci povzpeli na krmilo vlade in državno ladjo zakrmarili v precej druge vode, kakor je plovila pod Wilsonovim kapetovanjem. Mnogo preglavic so jim povzročile tudi korupcijske afeze, ki so s petrolejskim smradom zasrdirale polovico New-Yorka in postavile tudi na tem polju pravi ameriški svetovni rekord.

Po Hardingovi smrti so sicer nekateri pričakovali, da bo njegov naslednik Calvin Coolidge kurz nekoliko izpremenil ter nameril ameriški brod zopet v evropske vode. Mož pa je ostal na dobro zaorani brazdi svojega prednika in nadaljeval z gospodarskim očvrščevanjem Amerike, ki čemur je sila doprinesel z nedosegljivo finančno reformo finančni tajnik Mellon, ki je znižal davke in zmanjšal proračun. S tem si je Coolidge dobro pripravil teren za predsedniške volitve in bil tudi na podlagi absolutne premoči republikancev v senatu in kongresu znova izvoljen.

Po notranji učvrstitvi je posegla Amerika zopet za kušise evropske pozornice. To pa ne kot aktivna igralka, nego kot eksekutor, ki je tirjal poravnavo računov za dobavljene rekvizite. Predložila je račune o vojnih kreditih in izjavila strmečemu svetu, da misli pomagati k obnovi Evrope le v toliko, v kolikor bo potrebno za plasiranje ameriških proizvodov v Evropi. O kakem vmešavanju in sodelovanju pri rešitvi evropskih problemov pa ni hotela Amerika prav ničesar čuti in je

„Raduje se življenje nam, saj Radion pere sam!“

RAZUMNA MICA

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žehtanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilu in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

Varuje perilo!

temu primerno sprožila idejo »o ohranitvi miru potom stalnega mednarodnega razsodišča«, kar pomenja ustanovitev nove institucije poleg že obstoječe Lige narodov.

Tok razmer pa je ameriško državno ladjo precej drugače zapegljal, kakor so Amerikanci sami predvidevali. Kot največji evropski upnik so morali volens nolens pristopiti k evropskemu ognjišču in pričeti i om sami sodelovati pri reševanju svetovne reparacijske krize. Dawis se je pri tem izkazal za mojstra in ustvaril iz kaosa bazo, s katero morejo biti zadovoljne tako aližane sile, kakor premagana Nemčija. Po Dawisovem nastopu ni bil več mogoč umik nazaj, ker so istočasno nastopili koncerni bank, gumijevih eksporterjev, petrolejski trusti in zahtevali od ameriške vlade, da jim pomaga v borbi proti evropski konkurenci. Vlada se je pozivom postavljala po robu in se skušala na lep način izviti. Poizkus se ni posrečil in je morala počasi ti-

paje poseči v evropske probleme. Pri tem je naletela na prvi odpor pri Veliki Britaniji, ki je naenkrat začutila, da se nahaja med dvema ognjema, to je med Rusijo in Uso in da stoji prvič pred dogodki, ki kažejo zanj vse preje, kakor ugodni izgled. Temu neugodnemu razpoloženju je dala britanska vlada tudi primerni dušek v nastopu pri mornariški razorožitveni komisiji, ki jo je spustila raje v zrak, kakor da bi priznala svojo enakovrstnost z Ameriko.

Amerikance je odločni nastop Albiona močno frapiral. Coolidge sam je skušal zavreti ameriški protiangelski juriš in izjavil, da nima Amerika nikakih zlih namer pri svojih zahtevah, da bodi njena vojna mornarica enako številna angleški in da vrši v Evropi zgolj gospodarsko politiko in kontrolo nad reševanjem težkega reparacijskega vprašanja, ki zahteva v Evropi popolen mir.

To duševno razpoloženje Ameri-

kancev je razlagati z dolgoletno vzgojo Amerikancev, ki imajo v resnici strah pred rožljanjem z orožjem in vojnimi grožnjami, pri evropskih političarjih sicer tako vsakdanjim orožjem.

Med svetovno morijo vzbujeno ameriško vojno razpoloženje pa je zapustilo navzlic vsej pacifistični vzgoji tudi sledove, ki pričajo, da so danes tudi v Ameriki že neredki krogi, ki vidijo potrebo odločne akcije Amerike na zemeljskem planetu. Oprirajo se na polne blagajne, računске izvečke knjig Broodwaya in falange najboljših, največjih in najhitrejših bojnih ladij sveta, zahtevajo od Anglije, da stopi s piedestala Neograničene gospodarice morja, ali pa da se z njimi sporazume in izroči Ameriki Neptunov trizobnik. Prvoborilec te grupe je Ameriško mornariško tajništvo, ki je povsem prežeto istega duha kakor pred letom nemško pod komando admirala Tirpitz. Na podlagi poslednjih dogodkov in priznanja Anglije, da ne

more več slediti Ameriki v pomorskem oboroževanju ter da ji daje v tem pogledu proste roke, moremo že danes računati s prevlado aktivne ameriške politike nad Anglijo, ki je vse preveč uprla svoje oči v same stene moskovskega Kremlja in se vdala sladki misli, da je leta 1918. s Scapa Flowom izvojevala za XX. vek novi Trafalgar.

Nas Jugoslovane more to tekmo vanje anglo-saksonskih bratov samo veseliti, ker čim bolj se bosta Janky in stric Bull grdo gledala, tem manj bo ostalo le temu sednjemu času, denarja in moči vtikati se v balkanske zadeve, kjer bi brez angleških kramarjev lahko izhajali že od leta 1918. A. V.

Nacionalisti!

Te dni izide naš koledar in dolžnost vsakega člana je, da si ga nabavi. S tem podprete naš tiskovni fond in nam daste možnost, da vzdržimo

LISTEK.

Ob desettletnici smrti vojvode Vuka:

Begunec.

U Vukovej četi
sve su sami vuci.
Svaki u boji leti
sa puškom u ruci
teče reka krvi
veliki su dani.
On je uvijek prvi
otadžbini brani.
Bragu jade
svaki oltar slama
a kad mre — on pada
s pesmom na usnama.

Neki neznani pesnik je s polčazjev s temi besedami očrtal borce iz odreda vojvode Vuka Popovića. Znano je, da so bili v njegovem redu sami izbrani četniki.

Med temi njegovimi ljudmi se je nahajal tudi neki Draga Nikolić. Bil je precej inteligenten, nekoliko izsolan, a v ostalem mlad človek živega duha in nemirne narave. Da je bil v resnici hraber vedo njegovi drugovi in o tem svedoči tudi to, da je bil v prvih bojih ranjen v prsa in v nogi. Posebno ga je bolela rana na nogi, ki mu ni dovoljevala, da bi se svobodno kretal. Ležal je v bolnici kola srbskih sester v Beogradu.

Draga je bil najboljši kratkočasnež Vukove čete, vedno poln novih

misli, smešnic in šal. Ako je bilo treba iznenaditi neprijatelja in ga vleči za nos — Draga je bil tu, da to izvede. Živ, okreten kot verberica je lahko vse prenesel. samo bolezn ne. Ležanje v bolnici je bila za njega največja kazen in največja muka.

»Do kdaj me mislijo ti doktorji mučiti,« se je vpraševal čisto. »Ako bo to dolgo trajalo, se bo vojna končala in kam potem?«

»Domov,« so mu govorile bolničarke.

Draga je zlovollno mahnil z roko v znak, da se še ne namerava tako hitro vrniti domov.

»Kako naj za Boga grem domov, ko vendar vojna še traja?«

Rane so se pričele celiti, vendar pa je moral še dolgo ležati v bolnici, da so se mu popolnoma zaprle in zarastle. Draga se je pričel pometavati kot riba na suhem in se obračati, kot da bi bil na raznju, a ne na mehki in udobni postelji. Posebno ga je vznemirjalo, ko je v časopisih čital o napredovanju srbske vojske in o junaških podvigih vojvode Vuka in njegovega odreda. Po ves dan je bil zlovoljen in mračnega čela. Kadar je prišel zdravnik, se je Draga vzdignil v predpisano pozo in rekel:

»Gospod doktor, vi me smatrate za last te bolnice!«

»No, kaj pa se tebi hoče?«

»Hočem, da me takoj izpustite ven, ker sem že zdrav!«

Zdravnik je zamahnil z roko.

»Kam naj te pustimo, ko rane še niso zarastle in se lahko tvoje stanje poslabša? Ti moraš še ležati!«

»Rane so že zarastle,« skuša uveriti zdravnika. »Čutim, da je tako. Ležati to je zame smrt!«

Zdravnik ga radovedno opazuje.

»Doma se ne moreš tako zdraviti kot tu.«

Draga prasne v smeh.

»Kako pravite, doma? Gospod doktor, Bog z vami!«

»Pa kam bi rad šel drugam,« vprašuje doktor, »na morje, na rivi-jero?«

»Eh, kaj še! Pa kam bi naj šel drugam kot zopet k vojvodi Vuku?«

»H kakšnemu Vuku, človeče? Saj vidiš, za Boga milega, da si popolnoma nesposoben za borbo. Ti šepaš in leva noga je popolnoma nesposobna za vsako delo.«

Nemirni Draga se glasno in zadovoljno nasmeji.

»Ej, moj doktor, kako ste naivni! Vidi se vam, da ne poznate Vukovih četnikov. Mi imamo tam v odredu Pero Djoka, kateremu je ena noga za cel palec krajša kot druga, a da bi ga videli, ko se plazi skozi šumo, ko skače pri jurišu — pravi kenguru, kako bi se mu vi smejali. Boljše skače kot sam vojvoda Vuk. Slab do-ytip je bil ta vaš primer, gospod doktor.«

Toda zdravnik ni hotel poslušati Draginih zahtev in prošenj. Mora se

zdraviti in ležati in — konec besedi. Draga je posebno srdilo, da mu je doktor očital, da je nesposoben za borbo in da ni niti za pratež za vojsko. Vtepel si je v glavo, da bo samemu doktorju pokazal, da se on moti in da se i v takem stanju lahko bori za domovino.

Še enkrat je poizkušal, da bi dosegel odpust iz bolnice, ali zaman — odbili so ga.

»Bo že zdravnik rekel, kdaj naj te izpustimo!«

Ko ni mogel dobiti odpusta praviilnim putem, ga je dobil nepravilnim. Sam si je dal dopust. Nekega večera je šel na dvorišče, da se malo početa. Med šetnjo je stopil na ulico. Ko je videl, da je na ulici, je potisnil šajkačo na obraz in se napotil takoj na kolodvor.

V bolnici je ostala njegova postelja prazna.

Dva, tri dni so ga čakali in poizvedovali po njem s pomočjo policije. V bolnici se je mnogo govorilo o tem slučaju. Čez par dni so položili v njegovo posteljo drugega ranjenca, v zapisno knjigo pa so poleg njegovega imena pristavili, da je pobegnil iz bolnice nezdravljen in pustil vse svoje stvari v njej.

Zdravnik je zmajeval z glavo: »Razumem onega, ki pred krogliami in ognjem beži iz rovdv, a ne razumem norca, ki beži iz bolnice, kjer ga negujejo kot kneza. Norec se ne more pomagati.«

Razume se, da so na Draga kmalu pozabili v bolnici. Toda ni jih pozabil Draga, skoro so ga zopet videli.

Nekega dne so bolničarji prinesli nosila na bolnično dvorišče. Sestre in bolniki so se zbrali okrog nosil, da vidijo novega ranjenca. Kar nastane smeh in razgovor med temi gledalci; v nosilnici je ležal Draga Nikolić. Takoj so to javili zdravniku.

»Kje si bil, nesrečnik?« ga vpraša zdravnik.

Draga se blago nasmeji.

»Gotovo so se ti rane odprle!« reče zdravnik.

Draga se še bolj nasmeji.

»Ne doktor, sojeno mi je, da še nadalje bolujem. Dosedaj ste mi lečili levo nogo, no sedaj mi lahko i desno. Leva je že zdrava. No sedaj bom ostal tu pri vas, dokler me ne boste vrgli ven.«

Zdravnik odkrije odejo z ranjenca in ugleda z umazano cunjjo obvezano krvavo rano. Na levi nogi je bil še stari zavoj.

»Kaj je to?« vpraša zdravnik.

»Saj vidite.«

»Pa kje si za Boga bil?«

Ranjenec se zadovoljno in pomamljivo nasmeji:

»Pa kje naj bi bil, kot pri našem Vuku!«

Položili so ga na isto posteljo, na kateri je ležal prvič.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejša urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

edini stik — list — ki ga danes ob času razpusta še imamo. Koledar je urejen zelo praktično in ga bo vsakdo z veseljem uporabljal. Naročila sprejema uprava lista.

Kronika.

»Slovenec« se je zopet razkorajil nad Orjuno. Slovenski dijaki na zagrebški univerzi so pri zadnjih volitvah za odbor dijaškega akademskega podpornega društva volili z blokom demokratov skupno jugoslovensko listo in ta greh jim današnji centralistični avtonomisti ne morejo oprostiti. V eni sapi pa zatrjujejo, da so klerikalni slovenski dijaki volili hrvatsko listo. Grozljive, ki se čitajo med vrsticam so smešne in se jih noben jugoslovenski dijak na zagrebški univerzi prav gotovo ne bo ustrašil. Jugoslovenski dijaki zagrebške univerze bodo vedno volili le po svoji vesti in nikdar po nasvetih »Slovenca«. Tako neokusne notice segajo mogoče glo-

boko v srce klerikalnemu volilcu v zakotni yasi, ki ni smel iz bojazni pred večnim ognjem nikdar misliti s svojimi možgani, inteligentnemu človeku pa prav gotovo ne.

Proces proti makedonskim dijakom, ki bi se moral vršiti že pred mesecem, se je pričel ter vzbuja v vseh krogih veliko zanimanje. Obtožnica navaja interesanten material, iz katerega je razvidno, da ima makedonski komite v tem teritoriju sila razpredene organizacije, vsled česar se ni čuditi vsakdanjim atentatom bolgarskih trojk na našem ozemlju. Makedonska dijaška revolucionarna organizacija je imela zveze z makedonstvujoči preko Dunaja, kamor so potovali obtoženci po navodila. Glavni obtoženci so: Kičević, Gjuzelović Dimitrij, Sterejić Bičević, Hukarević Biždević in Haralampirij. Vsak izmed teh je imel nezavisno petorko v Južni Srbiji. Pri preiskavi so posamezniki priznali in podali obširno poročilo o ustroju organizacije. Pri glavni razpravi pa zanikajo vsako krivdo ter skušajo dokazati, da so jim bile izjave tekom preiskave izsiljene s strani oblasti. Vendar pa je material, ki ga imajo oblasti v svojih rokah tako obremenjen, da ni dvomiti, da doleti krivice obsodba.

Povdarjali smo že večkrat, da bi bilo bolgarskim komitatom nemogoče delovati na našem ozemlju s tako sigurnostjo, če bi ne imeli varnega zavetišča pri domačinih. Naša vlada je dovolila makedonskim

emigrantom, ki so po končani vojni zbežali na bolgarska tla, svobodno vrnitev. Med temi, ki so se povrnil domov, pa je mnogo takih, ki so napravili ta korak na zahtevo makedonske revolucionarne organizacije in se nahajajo v stalnem stiku s komitami. Razprava proti dijakom makedonske revolucionarne organizacije obeta mnogo zanimivosti in se k njej še obširneje povrnemo. Upamo pa, da bo mnogo pripomogla k razčiščenju razmer v Južni Srbiji.

Skrb vsake gospodinje. Otroci morajo v šolo. Stanovanje treba da je v redu, jed tečna, a cela družina snažno in skrbno oblečena. — Take in enake skrbi ima vsaka gospodinja. — Ako jo torej rešimo vsaj skrbi za veliko zehno, smo ji storili mnogo. — Čarobno sredstvo za pranje perila se imenuje »RADION«. — Kupite še danes en zavitek, pa poizkusite!

Tužni glasi.

Paberski iz zadnjih dnevov komedije. Na dan proslave velike italijanske zmage so prekrstili vse tržaške šole z imeni padlih tržaških prostovoljcev. Tako so dobile svoje ime tudi nekdanje slovenske šole v tržaški okolici. Odslej bo nosila šola v Barkovljah ime Romeo Battistig.

RADIO Franc Bar, Ljubljana
Cankarjevo nabr. 5 - Tel. 2407
se preseli Mejni trg 5.
Največja RADIO-tvrdka Jugoslavije.
Velik, bogato ilustriran
CENIK izide v kratkem.

Ta dan nanovo otvorjena šola v Bazovici Giuseppe Silani, na Katinari Mario Silvestri, staro-slovenska šola v Sv. Križu Giuseppe Vidali, nekdanja Legina šola ravno tam Ferruccio Suppan, na Gropadi Guido Zanetti, na Vrdeci Attilio Grego, na Proseku Giacomo Venezian, v Rojanu Eno Tarabochia, v Škedenju Ezio de Marchi, pri Sv. Ivanu Fabio Filzi, na Trebčah Ugo Polonio.

Po slavnostni otvoritvi šole na Bazovici se je ista gospoda udeležila ustanovitve fašistovskega oddelka na Bazovici. Ustanovitev oddelka je zahteval tržaški tajnik Cobol že meseca junija. Krajevni tajnik za

Priporoča se

VINSKA KLET
F. MENCINGER
Sv. Petra cesta 43.

Poravnajte naročnino!

TOVARNA POHIŠTVA
I. I. NAGLAS
Turjaški trg št. 6
priporoča svojo veliko
zalogo vsakovrstnega
pohištva po najnižjih cenah

SALAME

prvovrstno novo robo, uležane,

dobite povsod!

Prva hrvatska tvornica salam, suhega mesa in masti

M. GAVRILOVIĆA SINOV
d. d. Petrinja.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
Frane Palme,
Ljubljana-Maribor-Celje.

KAMGARN DOUBL
SUKNO

Za moške obleke — velika izbira ugodne cene

R. MIKLAUC
„PRI ŠKOFU“
Ljubljana, Lingarjeva ul.

Ah,
to je
tovarniški
znak
tovarne

PLOČEVINASTE EMBALAŽE
„URANUS“ d. z o. z.
LJUBLJANA * TEL. 2622

Za božična darila

si dovoljuje cenj, obširnost vladno opozoriti it.

F.M. SCHMITT

na veliko zalogo galanterijskega blaga, igrač, vozičkov,

ročnih torbic, listnic, aktovk, šatulj, okvirjev, ogledal, termus-steklenic, nastavkov, pisalnih in kadilnih garnitur, jedilnega orodja,

telovadnih, snežnih in domačih čevljev, galoš,

pletenin, robcev, kravat, perila, rokavic, nogavic, vezanine, vložkov, vseh predmetov za krojače in šivilje, toaletnih potrebščin, mnogovrstnih parfumov, mila, kolinske in ustne vode i. t. d.

Nizke cene!
Solidno blago!
Postrežba točna!

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24

„SAVA“

opče osiguravajuće dioničarsko društvo u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov: Prva hrvatska štedionica, Hrvatska eskomptna banka in Srpska banka d. d. u Zagrebu, Jadranko-Podunavska banka d. d., in Zemljaska banka d. d. v Beogradu, ter Zemljaska banka za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu je prevzela v kraljevini SHS elementarna zavarovanja obče zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu. Lastni družbeni jamstveni fond brez garancij bank-ustanoviteljice okroglo 30 milijonov dinarjev. **Generalno zastopstvo za Slovenijo v Ljubljani, Sv. Petra c. 2** posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„CABA“

опче осигуравајуће дioničарско друштво у Загребу